

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการศึกษา ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการที่ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทาง ได้นำเสนอเป็นหัวข้อตามลำดับดังนี้

1. การบริหารงานโรงเรียนโสตศึกษา
2. กระบวนการบริหารงานโรงเรียน
3. การบริหารงานกิจการนักเรียน
4. การปฏิบัติงานกิจการนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา

พิเศษ

- 4.1 การวางแผนงานกิจการนักเรียน
- 4.2 การบริหารงานกิจการนักเรียน
- 4.3 การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม
- 4.4 การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน
- 4.5 การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
- 4.6 การประเมินผลงานกิจการนักเรียน
5. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารงานโรงเรียนโสตศึกษา

การจัดการศึกษาของโรงเรียนโสตศึกษา ได้ก่อกำเนิดเป็นที่สองรองจากการศึกษาของคนตาบอดในประเทศไทย โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้ตั้งหน่วยทดลองสอนคนหูหนวกขึ้นเป็นครั้งแรกในวันที่ 10 ธันวาคม 2494 ซึ่งตรงกับวันฉลองครบรอบปีแห่งการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ หน่วยทดลองนี้ได้จัดตั้งขึ้นที่โรงเรียนเทศบาล 17 (โรงเรียนวัดโสมนัสวิหารในปัจจุบัน) จังหวัดพระนคร มี นักเรียนครั้งแรก 5 คน ม.ร.ว.เสริมศรี เกษมศรี เป็นคนไทยคนแรกที่สำเร็จปริญญาโท ทางด้านการศึกษาสำหรับคนหูหนวกแห่งแรกจากวิทยาลัยกาลอดเดทประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มาทำการสอนด้วยตนเอง และได้เป็นครูใหญ่คนแรกของโรงเรียนสอนคนหูหนวก

ต่อมาในปี พ.ศ. 2496 มีจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้นทำให้จำนวนห้องเรียนซึ่งมีเพียงห้องเดียวไม่เพียงพอ คุณหญิงโต๊ะ เนติบัญชากิจ ได้มีจิตศรัทธาบริจาคที่ดินจำนวน 5 ไร่ 1 งาน 23 ตารางวา รวมตัวอาคารให้ด้วย ที่ดินและอาคารนี้ตั้งอยู่ที่ 137 ถนนพระราม 5 อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร พ.ศ. 2516 เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนเศรษฐเสถียร โรงเรียนนี้เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2496 ในตอนแรกที่เปิดใหม่มีจำนวนนักเรียน 43 คน มีครู 7 คน

ในปี พ.ศ. 2504 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ก่อตั้งโรงเรียนคนหูหนวกขึ้นสำหรับเด็กหูหนวกเป็นแห่งที่ 2 เดิมชื่อโรงเรียนสอนคนหูหนวกทุ่งมหาเมฆ ซึ่งตั้งอยู่ที่ 55/1 ถนนอาคารสงเคราะห์สาย 2 แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ ต่อมาปี พ.ศ. 2521 นายแพทย์บุญสม มาร์ติน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุมัติให้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ

ในปี พ.ศ. 2511 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ก่อตั้งโรงเรียนคนหูหนวกขึ้นสำหรับเด็กหูหนวกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ให้ชื่อว่า "โรงเรียนสอนคนหูหนวกขอนแก่น" ได้เปิดสอนเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2512

กรมการฝึกหัดครู เริ่มโครงการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับก่อนวัยเรียนที่โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ วิทยาลัยครูสวนดุสิต ในปี พ.ศ. 2512 โดยทดลองนำเด็กวัยก่อนเข้าเรียนมาเตรียมความพร้อมทางด้านการเรียน ด้านภาษา เพื่อเรียนร่วมชั้นของเด็กปกติในระดับประถมศึกษาและงานก็เจริญก้าวหน้าเรื่อยมา ปัจจุบันเป็นโรงเรียนสาธิตของภาควิชาการศึกษาพิเศษ วิทยาลัยครูสวนดุสิต

ในปี พ.ศ. 2513 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ก่อตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกขึ้น สำหรับเด็กหูหนวกในภาคเหนือ ที่อำเภอเมือง จังหวัดตาก ให้ชื่อว่า โรงเรียนสอนคนหูหนวกตาก

พ.ศ. 2516 กรมสามัญศึกษา ได้จัดชั้นเรียนสำหรับเด็กหูตึงขึ้นในโรงเรียนพญาไท และดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน และนักเรียนสาธิตจากภาควิชาการศึกษาพิเศษ วิทยาลัยครูสวนดุสิต ส่วนมากจะส่งเข้ามาเรียนที่โรงเรียนพญาไทแห่งนี้

ในปี พ.ศ. 2517 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ก่อตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกขึ้น สำหรับเด็กหูหนวกในภาคใต้ ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ให้ชื่อว่า โรงเรียนสอนคนหูหนวกสงขลา

ตั้งแต่ พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา กรมสามัญศึกษา ได้สนับสนุนโครงการแบบเรียนร่วมขึ้นขึ้น ในโรงเรียนปกติหลายแห่ง ในปัจจุบันได้แก่ โรงเรียนอนุบาลสามเสน โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศน์ และโรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง ซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร (ศรีสุรัตน์ เป็ยนเปี่ยมสิน, 2536, หน้า 1-4)

ในปี พ.ศ. 2520 มูลนิธิอนุสารสุนทร ก่อตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ให้ชื่อว่า โรงเรียนอนุสารสุนทร 2 นับเป็นโรงเรียนเอกชนแห่งแรก ต่อมา ปี พ.ศ. 2524 ได้โอนให้กับ กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และให้ชื่อว่าโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร จังหวัดเชียงใหม่

ในปี พ.ศ. 2521 กระทรวงศึกษาธิการ โดยศาสตราจารย์ นายแพทย์บุญสม มาร์ติน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งเปลี่ยนชื่อโรงเรียนสอนคนหูหนวกต่าง ๆ (ยกเว้น โรงเรียนเศรษฐเสถียร) เป็นโรงเรียนโสตศึกษา โรงเรียนเหล่านี้จึงมีชื่อว่า โสตศึกษาดังแต่นั้นมา ในขณะเดียวกันในปีนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งโรงเรียนโสตศึกษาสำหรับเด็กหูหนวกทางภาคตะวันออก เพิ่มขึ้นมาอีกโรงเรียนหนึ่งที่อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ให้ชื่อว่าโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดชลบุรี

ในปี พ.ศ. 2522 กระทรวงศึกษาธิการ ได้เปิดโรงเรียนสอนคนหูหนวกที่มีอาคารเข้าซ้อน อย่างอื่น ๆ ด้วย โดยเปิดที่บริเวณวัดจำปา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร และต่อมาในปี พ.ศ. 2532 ได้ย้ายโรงเรียนไปตั้งอยู่ที่ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี และเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ในปี พ.ศ. 2534 กระทรวงศึกษาธิการ ได้เปิดโรงเรียนสอนคนหูหนวกขึ้นที่ภาคใต้ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราชให้ชื่อว่า โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

ในปี พ.ศ. 2535 กระทรวงศึกษาธิการ ได้เปิดโรงเรียนสอนคนหูหนวกแห่งใหม่ ที่อำเภอ บางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้ชื่อว่าโรงเรียนโสตศึกษาเทพรัตน์

ปี พ.ศ. 2545 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้โอนโรงเรียนบางกะปิ ปานเล็ค อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ให้แก่กองการศึกษาเพื่อคนพิการ เพื่อเปิดสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอีก 1 โรงเรียน โดยให้ชื่อว่า โรงเรียนโสตศึกษาปานเล็คจังหวัดลพบุรี

ปี พ.ศ. 2546 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนให้เป็นไปตามลักษณะการจัดการศึกษา โดยโรงเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ให้ใช้คำว่า "โรงเรียนโสตศึกษา" จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดอุดรธานี โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดมุกดาหาร โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดชัยภูมิ และโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มานัส คชาวรัตน์ (2524, หน้า 64) กล่าวว่า เป็นบุคคลที่มีโอกาสดีกว่าคนพิการประเภทอื่น ๆ ในการประกอบอาชีพเพราะมีร่างกายปกติมีสมรรถภาพในการทำงานได้ดีเช่นเดียวกับคนปกติทั่วไปแต่มีปัญหา คือ สังคมไม่ยอมรับสภาพของพวกเขา มลิวลีย์ ธรรมแสง (ม.ป.ป., หน้า 112) มีความเห็นว่า ในการจัดการศึกษาพิเศษนั้นจะต้องจัดเพื่อสนองความต้องการและความสามารถของเด็กมิใช่เพื่อประโยชน์อย่างอื่น การศึกษาต้องช่วยให้เด็กได้สามารถปรับตัวได้และสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ในอนาคต และควรมีการฟื้นฟูสมรรถภาพควบคู่กันไปกับการศึกษาพิเศษด้วย การฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับคนพิการนั้นมี 4 ทาง คือ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา ทางกายภาพ ทางสังคม และทางอาชีพ

ความหมายของการบริหารโรงเรียน

คำว่า การบริหารโรงเรียน มีผู้ให้ความหมายไว้หลาย ๆ ท่าน ดังนี้

ปฏิญญา สาร (2517, หน้า 7) ให้ความหมายว่า การศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรม ความรู้ความสามารถ และทักษะต่อจากระดับประถมศึกษา ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนมีความสามารถในการประกอบกิจการงานและอาชีพตามควรแก่วัย
2. การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หรือเพื่อให้เพียงพอแก่การประกอบกิจการงานและอาชีพที่ตนถนัด ทั้งอาชีพอิสระและรับจ้าง รวมทั้งส่งเสริมผู้เรียนให้พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม และทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการประกอบกิจการงานและอาชีพและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

รุ่งทิวา จักรกร (2526, หน้า 138) ให้ความหมายการบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในสวนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดชอบของโรงเรียน อันได้แก่ การให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกของสังคมให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้

กระบวนการบริหารโรงเรียน

กระบวนการบริหารโรงเรียน หมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนของการดำเนินงานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษา หรือการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ (สมบุรณ์ พรรณภพ, 2521, หน้า 92-93)

1. ขั้นการวางแผน (Planning)
2. ขั้นการจัดองค์การ (Organizing)
3. ขั้นการดำเนินงาน (Executing) หมายถึง การเริ่มต้นปฏิบัติการของหน่วยงานเพื่อให้

บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนงาน การปฏิบัติงานในขั้นนี้ประกอบด้วย

- 3.1 การประสานงาน (Coordinating)
- 3.2 การควบคุมดูแล (Controlling)
- 3.3 การวินิจฉัยสั่งการ (Decision-making) หรือการบังคับบัญชา (Directing)
4. ขั้นการประเมินผลงาน (Evaluating) ได้แก่ การติดตามผลการปฏิบัติงาน

ขอบข่ายการบริหารโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นมาตรฐานกลางจะทำให้ทราบถึงการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียน และจะเป็นทางหนึ่งที่จะควบคุมคุณภาพการศึกษาได้ จึงได้กำหนดขอบข่ายและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ เพื่อที่จะให้โรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาตรฐานทั้งด้านคุณภาพและปริมาณควบคู่กันไป จึงกำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ 7 หมวด (กรมสามัญศึกษา, 2539, หน้า 1-10) ดังนี้

1. งานบริหารทั่วไป
2. งานธุรการ
3. งานวิชาการ
4. งานกิจการนักเรียน
5. งานบริการ
6. งานโรงเรียนกับชุมชน
7. งานอาคารสถานที่

งานบริหารทั่วไป งานบริหารทั่วไปตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดหัวข้อไว้ทั้งสิ้น 7 หัวข้อ ได้แก่

1. การจัดองค์การ โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 1.1. การจัดทำแผนภูมิการบริหารโรงเรียน
 - 1.2. การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบและการมอบหมายงาน
2. การจัดระบบสารสนเทศและแผนปฏิบัติการของโรงเรียน โรงเรียนได้ดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 2.1. การจัดระบบสารสนเทศ
 - 2.2. การกำหนดนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน
 - 2.3. แผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน
3. การบริหารงานบุคคล โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 3.1. การพัฒนาบุคลากร
 - 3.2. การประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร
 - 3.3. การบำรุงขวัญและให้กำลังใจ
4. การบริหารการเงิน โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 4.1. การควบคุมและการตรวจสอบ การรับ-จ่ายเงิน
 - 4.2. การประเมินผลการใช้เงินตามแผนการใช้จ่าย
5. การบริหารอาคารสถานที่ โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 5.1. การจัดบรรยากาศบริเวณโรงเรียน
 - 5.2. การจัดบรรยากาศในอาคารและอาคารประกอบ
 - 5.3. การบำรุงรักษาอาคารสถานที่
 - 5.4. การรักษาความปลอดภัยอาคารสถานที่
6. การสื่อสารคมนาคมและการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 6.1. การจัดการสื่อสารคมนาคม
 - 6.2. การจัดการประชาสัมพันธ์
7. การประเมินผลการบริหารทั่วไป โรงเรียนดำเนินการประเมินผลงานการบริหารทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพ

งานธุรการ งานธุรการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดหัวข้อไว้ทั้งหมด 7 ข้อ ได้แก่

1. การวางแผนงานธุรการ โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 1.1 การรวบรวมและจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานธุรการ
 - 1.2 การทำแผนงานธุรการ
2. การบริหารงานธุรการ โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 2.1 การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ
 - 2.2 การจัดบุคลากรเหมาะสมกับลักษณะงาน
 - 2.3 การจัดสถานที่เหมาะสมและปลอดภัย
3. การบริหารงานสารบรรณ โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 3.1 การลงทะเบียนรับ-ส่งเอกสารและหนังสือ
 - 3.2 การติดต่อหนังสือราชการ
 - 3.3 การเก็บรักษาและทำลายหนังสือราชการ
 - 3.4 การจัดบริการเกี่ยวกับงานสารบรรณ
4. การบริหารงานการเงินและการบัญชี โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 4.1 การทำหลักฐานการเงินและบัญชี
 - 4.2 การเก็บรักษาเงินและเอกสารการเงิน
 - 4.3 การใช้จ่ายเงิน
5. การบริหารงานพัสดุ โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 5.1 การจัดซื้อจัดจ้าง
 - 5.2 การจัดทำบัญชีพัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์
 - 5.3 การปรับซ่อมและบำรุงรักษาพัสดุ
 - 5.4 การตรวจสอบพัสดุประจำปีและการจำหน่ายพัสดุ
6. การบริหารงานทะเบียนและสถิติข้าราชการและลูกจ้าง โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 6.1 การจัดทำทะเบียนประวัติข้าราชการและลูกจ้าง
 - 6.2 การจัดทำทะเบียนที่ราชพัสดุ
 - 6.3 การจัดทำหลักฐานการปฏิบัติราชการ
7. การประเมินผลงานธุรการ โรงเรียนดำเนินการประเมินผลงานธุรการอย่างมี

ประสิทธิภาพ

งานวิชาการ งานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดหัวข้อไว้ทั้งหมด 6 หัวข้อ ได้แก่

1. การวางแผนงานวิชาการ โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 1.1 การรวบรวมและจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ
 - 1.2 การทำแผนงานวิชาการ
2. การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 2.1 การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ
 - 2.2 การจัดแผนการเรียน
 - 2.3 การจัดตารางสอน
 - 2.4 การจัดครูเข้าสอนแทน
3. การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 3.1 การพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ
 - 3.2 การจัดสอนซ่อมเสริม
 - 3.3 การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน
 - 3.4 การจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตร
 - 3.5 การพัฒนาครูทางด้านวิชาการ
4. การจัดการเรียนการสอน โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 4.1 การจัดทำแผนการสอนรายวิชาและบันทึกการสอน
 - 4.2 การจัดหา จัดทำ วัสดุ บำรุงรักษา และส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอน
5. การวัดผลและประเมินผลการเรียน งานทะเบียนนักเรียน โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 5.1 การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียน
 - 5.2 การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือการวัดผลการเรียนรู้
 - 5.3 การจัดให้มีเอกสารและแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียน
 - 5.4 การดำเนินการเกี่ยวกับหลักฐานการวัดผลและการประเมินผลการเรียน
 - 5.5 งานทะเบียนนักเรียน

6. ประเมินผลงานวิชาการ โรงเรียนดำเนินการประเมินผลงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ

พนัส หันนาคินทร์ (2531, หน้า 5) ได้แบ่งงานบริหารโรงเรียนออกเป็น การพัฒนา หลักสูตรและการสอน การบริหารกิจการนักเรียน การบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหาร บุคลากร การบริการพิเศษต่าง ๆ การจัดการโครงการหน่วยงาน การดูแลอาคารสถานที่และบริเวณ การบริหารธุรการและการเงิน

การบริหารงานกิจการนักเรียน

ความหมายของงานกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียนเป็นงานหนึ่งของการบริหารโรงเรียนที่มีความสำคัญ ที่ส่งผลไปถึง การพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน สร้างเสริมทักษะให้มีความประพฤติดี มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมและ จริยธรรม พร้อมทั้งจะเจริญเติบโต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

เสริมวิทย์ ศุภเมธี (2531, หน้า 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กิจการนักเรียนนักศึกษา คือ การจัดสวัสดิการ การให้บริการ และการควบคุมดูแล ซึ่งสถาบันการศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนนักศึกษา โดยคำนึงถึงหลักวิชาการว่าด้วยการกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา จะมีฝ่ายกิจการนักศึกษาหรือที่เรียกชื่อ อย่างอื่นในลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกับผู้รับผิดชอบ เพื่อให้การบริหารงานด้านกิจการ นักเรียนนักศึกษา เป็นไปเพื่อการพัฒนาให้นักเรียนนักศึกษาให้มีชีวิตในสถาบันในสังคมได้อย่างมีความสุข

กรมสามัญศึกษา (2530, หน้า 3) ให้ความหมายของงานกิจการนักเรียน หมายถึงการส่งเสริม พัฒนา ควบคุม และแก้ไขความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย ก่อให้เกิดความ สงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร นอกจากนั้นกรมสามัญศึกษา (2532, หน้า 47-51) ระบุไว้ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา ว่างานกิจการนักเรียน ได้แก่ การวางแผนกิจการนักเรียน การบริหารงานกิจการนักเรียน การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และการประเมินผลงานกิจการนักเรียน

กู๊ด (Good, 1959, p. 529) ให้ความหมายของการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาว่า คือ การบริหารของสถาบันแก่นักเรียนนักศึกษาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ในแง่ของการให้คำปรึกษา การบริหาร และสวัสดิการของนักเรียนนักศึกษา เช่น การแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพ การจัด หางาน การบริการหอพัก และการให้บริการแก่องค์กรของนักเรียน

พนัส หันนาคินทร์ (2531, หน้า 143) กล่าวว่า ฝ่ายกิจการนักเรียนมีหน้าที่อบรมศีลธรรม จรรยา มารยาท ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม กิจกรรมดูแลให้ความอบอุ่นและความ ปลอดภัยแก่เด็กนักเรียน ให้คำแนะนำด้านความประพฤติที่ดีงามและเหมาะสม เพื่อให้นักเรียน

สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและระเบียบประเพณีที่ตนสังกัดอยู่ วางแผนควบคุมความประพฤตินักเรียน วิเคราะห์ปัจจัยปัญหาของนักเรียน วางแผนติดตามผลนักเรียน เพื่อปรับปรุงงานด้านกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการกิจกรรมให้เป็นปัจจุบัน ประสานงานกับผู้กิจกรรมและฝ่ายต่าง ๆ เพื่อร่วมมือแก้ปัญหาให้นักเรียน

กล่าวโดยสรุป งานกิจการนักเรียน คืองานเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข พัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียน รวมทั้งการสร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ตลอดจนการควบคุมดูแลนักเรียนให้มีพฤติกรรมเป็นไปในทางที่พึงประสงค์

งานกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียน คือ กิจกรรมทุกรูปแบบที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอน และพัฒนานักเรียนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร ตามเจตนารมณ์ของการศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม ความต้องการของนักเรียนและสภาพสังคม กิจกรรมนักเรียนตามโรงเรียนจัดขึ้นมี 2 ลักษณะ คือ (กรมสามัญศึกษา, 2530, หน้า 28-31)

1. กิจกรรมที่มีผลต่อการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมที่สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ทั้งที่กำหนดโดยกระทรวง กรม และโรงเรียน เช่นการจัดประกวดและให้รางวัลนักเรียนที่รักษาวินัยได้ดีเยี่ยม เป็นต้น

2. กิจกรรมที่มีผลต่อการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในตัวนักเรียน

ลักษณะของการจัดกิจกรรมที่ดี ควรเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับรู้และมีส่วนร่วม เพื่อไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของตนเองด้วยความสมัครใจ ในการดำเนินการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานโครงการประจำหรือโครงการพิเศษ โรงเรียนสามารถสอดแทรกกิจกรรมเข้าไปได้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมนักเรียนควรมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ปัญหาด้านการกิจกรรมของโรงเรียน
2. ทำแผนและโครงการ
3. ดำเนินการตามแผนและโครงการ
4. ติดตามและประเมินผล

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมด้านงานกิจการนักเรียนประกอบด้วย กิจกรรมใน

2 ลักษณะ คือ กิจกรรมควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน และกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนโสตศึกษาจะต้องพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมแต่ละประเภทที่จะจัดด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของนักเรียนและสิ่งแวดล้อม

บุคลากรและงานกิจการนักเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วินัย พัฒนรัฐ (ม.ป.ป., หน้า 100-102) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนโสตศึกษามีลักษณะคล้ายกับการบริหารกิจการครอบครัว เพียงแต่มีความยุ่งยากมากกว่า เพราะบุคคลที่มาอยู่ในโรงเรียนโสตศึกษามีความแตกต่างกันหลายด้าน เช่น ภาษาและวัฒนธรรม ฐานะ และความเป็นอยู่ ภูมิหลังของแต่ละบุคคล อุปนิสัย สุขนิสัย และระดับสติปัญญา

การที่บุคคลมีความแตกต่างกันต้องมาอยู่ร่วมกัน จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องปรับสิ่งที่แตกต่างกันเหล่านี้ให้มีความแตกต่างกันน้อยที่สุด บุคลากรของโรงเรียนโสตศึกษาจึงมีภารกิจที่หนักกว่าบุคลากรในโรงเรียนปกติทั่วไป ดังนั้นบทบาทของครูในโรงเรียนโสตศึกษาจึงต้องทำหน้าที่หลายอย่าง อาทิ บิดามารดาที่ดี นักกิจกรรมที่ดี นักสังคมสงเคราะห์ที่ดี นักจิตวิทยาที่ดี ผู้แนะแนวที่ดี ผู้พิพากษาที่ดี และเจ้าหน้าที่อนามัยที่ดี

คุณลักษณะของครูโรงเรียนโสตศึกษาที่ดี

โรงเรียนโสตศึกษาต้องการครูที่มีคุณลักษณะดังนี้ เป็นผู้มีความรู้ดีและพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ มีความอดทนต่อความยากลำบากได้สูง มีความเป็นอยู่เรียบง่ายและประหยัด มีความรักความเข้าใจ และความเห็นใจแก่เด็กผู้ด้อยโอกาส เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่สูง มีความสามารถพิเศษหลายด้าน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน มีความเสียสละ เอื้อเฟื้อ และแบ่งปัน และมีความประพฤติดี จดเว้นอบายมุขทั้งปวง

ครูโรงเรียนโสตศึกษาอยู่ใกล้ชิดนักเรียน ถือว่าเป็นพ่อพิมพ์แม่พิมพ์ของนักเรียน โดยแท้จริง แม้ผู้ที่จบจากสถาบันอุดมศึกษาจำนวนไม่น้อยที่มีคุณลักษณะดังกล่าวแล้ว แต่ระบบการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเข้าทำงานได้สกัดกั้นมิให้คนที่มีอุดมคติดังกล่าวได้ไปทำงานในโรงเรียนโสตศึกษา เพราะการสอบคัดเลือกต้องรวบรวมนักเรียนทั้งกรม ผู้ที่สอบได้ตามเขตต่าง ๆ ที่ไม่มี โรงเรียนโสตศึกษา ก็ไม่สามารถจะเลือกไปอยู่โรงเรียนประเภทนี้ได้ ดังนั้นจึงเห็นสมควรได้ มีการสอบบรรจุแยกประเภทของโรงเรียนเพื่อให้ผู้สมัครเป็นผู้เลือกโรงเรียนตามที่ต้องการ

จุดมุ่งหมายของงานกิจการนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษา

1. เพื่อหล่อหลอมพฤติกรรมของนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีความแตกต่างกัน ด้านวัฒนธรรมให้มีความกลมกลืนกันมากที่สุด
2. เพื่อให้เกิดการยอมรับในกติกาของสังคม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนอันจะเป็นพื้นฐานในการเป็นพลเมืองดี มีความเคารพในกฎหมายบ้านเมือง และการปกครองในระบอบ

3. ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
4. เพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นกับนักเรียนจนนำไปสู่การปฏิบัติและเกิดความเคยชินตลอดจนมีความรับผิดชอบต่องานและหน้าที่สูง
5. เพื่อเสริมสร้างพลานามัยให้สมบูรณ์แข็งแรงมีสุขภาพจิตดีตลอดจนมีสุนิษย์ที่ดี และปฏิบัติจนเป็นนิสัยเพื่อยกมาตราบาฐานการดำรงชีวิตสูงขึ้น
6. เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติอยู่เสมอ
7. เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยตนเอง พึ่งตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองจนสามารถดำรงชีวิตร่วมกับสังคมปกติได้
8. เพื่อให้นักเรียนมีความรักความอบอุ่นอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เป็นที่รักของบุคคลโดยทั่วไปในสังคม

การจัดระบบกิจการนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษา

ระบบกิจการนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษาเหมาะสม คือ การปกครองแบบพ่อแม่ปกครองลูก โดยมีพี่น้องช่วยดูแล เหมือนกับกิจกรรมในครอบครัว แต่เนื่องจากจำนวนนักเรียนมีมากกว่าจำนวนบุตรในครอบครัว จึงจำเป็นต้องมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ นำมาใช้เป็นเครื่องมือให้นักเรียนปฏิบัติเป็นแนวเดียวกันเหมือนกับกฎหมายของบ้านเมือง และการกิจกรรมดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับการกิจกรรมบ้านเมืองในระบบประชาธิปไตย

โรงเรียนประจำโดยทั่วไปครู-อาจารย์จะต้องให้ความรัก ความอบอุ่นแก่นักเรียนมากกว่านักเรียนไปกลับ ถ้าหากเป็นโรงเรียนโสตศึกษาด้วยกันแล้วจะต้องเพิ่มความรักและความอบอุ่นให้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาส่วนหนึ่งต้องการความรัก ความอบอุ่น ดังนั้นการจัดระบบหอนอนจะต้องพิจารณาสิ่งต่อไปนี้โดยรอบคอบ

1. การจัดครูเข้าประจำหอพัก จะต้องคำนึงถึงคุณภาพของครูกิจกรรมประจำหอพักดังนี้
 - 1.1 มีความรักและจริงใจต่อนักเรียนโดยทั่ว ๆ ไป
 - 1.2 มีคุณธรรมและจริยธรรม พร้อมทั้งจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนได้
 - 1.3 มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต สมบูรณ์แข็งแรงดี
2. การจัดนักเรียนเข้าหอพักจะต้องแยกตามเพศและวัยที่เหมาะสม เช่น ระดับประถม ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะจิตวิทยาการกิจกรรมนักเรียนในวัยต่าง ๆ ย่อมมีความต้องการต่างกัน วิธีการกิจกรรมจะต้องใช้วิธีที่แตกต่างกัน
3. การให้นักเรียนรุ่นพี่มีส่วนร่วมในการกิจกรรม โดยอาจจะแยกนักเรียนเป็นกลุ่มหรือหมู่ หมู่ละ 8-10 คน โดยมีนักเรียนรุ่นพี่เป็นหัวหน้า เป็นผู้ดูแลนักเรียนรุ่นน้องอย่างใกล้ชิด

4. กฎระเบียบของหอนอนจะต้องเป็นระเบียบที่ปฏิบัติได้ ไม่เข้มงวด จนเกินความจำเป็น เพราะจะทำให้นักเรียนมีความเครียด และจะเป็นผลเสียต่อการกิจกรรม

5. จัดให้มีการอบรมคุณธรรม จริยธรรมโดยสม่ำเสมอ

6. จัดควบคุมดูแลความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในหอพักและบริเวณอย่างสม่ำเสมอ และถูกสุขลักษณะ โดยให้นักเรียนในหอพักร่วมกันรับผิดชอบ

7. การสร้างความสุขและความอบอุ่นให้แก่นักเรียน โดยการ

7.1 ให้นักเรียนได้อยู่ดีกินดี อาหารถูกหลักโภชนาการ และมีมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่ดีกว่าอยู่ในครอบครัว

7.2 ให้การดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิด แสดงความเห็นอกเห็นใจ

7.3 ให้นักเรียนมีโอกาสออกไปทัศนศึกษาตามเวลาและโอกาสอันควร

7.4 จัดกิจกรรมเพื่อการบันเทิงตามเวลาและโอกาสอันควร

7.5 จัดให้มีเวลาว่างบางเวลา เพื่อความสุขส่วนตัวอย่างเหมาะสม

โดยปกติโรงเรียนโสตศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนประจำ นักเรียนอยู่ในหอพักของโรงเรียน ไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทาง ดังนั้นในช่วงเช้าและเย็นจะมีเวลาร่วมมาก จึงจำเป็นที่ทางโรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน หรือกิจกรรมให้การสนับสนุนการกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้น

1. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนใหม่ได้ทำความคุ้นเคย จึงนิยมที่จะจัดกิจกรรมนี้ก่อนโรงเรียนเปิด โดยนำนักเรียนใหม่ล้วน ๆ มาอยู่ร่วมกัน เรียนรู้การดำเนินชีวิตในโรงเรียนประจำ เพื่อให้นักเรียนได้มีการปรับตัว จะต้องรู้จักคบเพื่อนต่างสถาบัน ทำให้คลายกังวลคิดถึงบ้าน ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวจะสอดแทรกให้นักเรียนใหม่ได้รู้จักถึงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน จะทำให้นักเรียนที่มาจากครอบครัว ฐานะหรือวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังสามารถสร้างความภาคภูมิใจในสถาบัน

2. การจัดการประกวดระหว่างหอพักนักเรียน เช่น การประกวดการจัดหอพัก การจัดประกวดตู้เสื้อผ้าของนักเรียน การจัดประกวดมารยาทของนักเรียนระหว่างหอพัก เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์ในการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการจัดกิจกรรมอีกทางหนึ่งด้วย

3. กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี เป็นกิจกรรมที่เอื้อต่อการกิจกรรมมาก เพราะเป็นกิจกรรมเสริมสร้างวินัยให้แก่ นักเรียน อาจจะนำหลักการวิธีการมาใช้ในการจัดกิจกรรมนักเรียนบนหอพัก เช่น การกิจกรรมเป็นระบบหมู่ การทำงานเป็นหมู่คณะ เป็นต้น

4. กิจกรรมประกวดระเบียบแถว เป็นกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละหอพักได้ฝึกระเบียบแถว การเดิน การหยุดกับหันซ้าย-ขวา การวิ่งเป็นระบบ สิ่งเหล่านี้โรงเรียนสามารถจัดประกวดได้ และ

จะทำให้เห็นความพร้อมเพรียง ความสามัคคีของหมู่คณะของนักเรียน

5. กิจกรรมฝึกกายบริหารในภาคเช้า ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสดอกกำลังกาย เสริมสร้างพละนามัย ฝึกความเป็นระเบียบ ความพร้อมเพรียง ความสามัคคีเป็นอย่างดี

6. กิจกรรมกีฬา เป็นกิจกรรมใหญ่ นักเรียนเลือกฝึกกีฬาได้ตามความถนัด กีฬาทุกประเภทมีกฎเกณฑ์ มีกติกา ทำให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักเคารพในกฎ ระเบียบ และเสริมความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

7. กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม อาจจะทำในโรงเรียนหรือนำนักเรียนออกไปร่วมกิจกรรมที่จัดใกล้โรงเรียน ให้นักเรียนได้ฟังเทศน์ ฟังธรรม นิมนต์พระมาสั่งสอน หรือครู-อาจารย์ฝ่ายกิจกรรมจัดให้มีการสวดมนต์และอบรมก่อนเข้านอนทุกคืน

8. กิจกรรมตามความสนใจ เช่น นักเรียนสนใจทางดนตรี นาฏศิลป์หรือการแสดง ให้นักเรียนได้ฝึก และโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มนี้ได้แสดงให้เพื่อนนักเรียนทั้งโรงเรียนชม สร้างความบันเทิงให้กับนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนมีความสนุกสนานร่าเริง ผ่อนคลายความเครียด

9. กิจกรรมอาชีพอิสระ เป็นกิจกรรมที่ใช้เวลารว่างให้เกิดประโยชน์ ทำให้นักเรียนเป็นคนรักงาน รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ มีรายได้ระหว่างเรียน ซึ่งนับว่าโรงเรียนโสตศึกษาทั่วไปทำอย่างได้ผล ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมาจากครอบครัวที่ยากจน โรงเรียนมุ่งสอนเน้นด้านอาชีพ กิจกรรมอิสระเป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้วิชาชีพ นับเป็นจุดเด่นของโรงเรียนโสตศึกษา

ระเบียบว่าด้วยการอยู่ประจำของนักเรียน

ประเทศไทยมีกฎหมายใช้ในการกิจกรรมประเทศให้พลเมืองปฏิบัติในที่ถูกต้อง ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น โรงเรียนก็ย่อมจะต้องมีกฎระเบียบเพื่อให้เป็นแนวทางในการกิจกรรมนักเรียนให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในขอบเขตเพื่อความสงบสุขโดยส่วนรวม

ลักษณะของกฎระเบียบที่ดีมีดังนี้

1. เกิดจากความคิดและข้อตกลงของสังคม
2. มีความชัดเจนสามารถปฏิบัติได้ และบังเกิดผลดีต่อส่วนรวม
3. มีผลบังคับใช้สำหรับทุกคน ไม่มีการยกเว้นกลุ่มคนหรือบุคคล
4. ครู-อาจารย์ และนักเรียนรับรู้รับทราบโดยทั่วกัน
5. มีความเหมาะสมอยู่เสมอ แม้ว่าเวลาจะเปลี่ยนไป

ในการออกระเบียบของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารควรจะต้องตั้งกรรมการจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น ผู้ช่วยฝ่ายกิจการนักเรียน ครูผู้ปกครองหรือครูประจำหอพัก ครูแนะแนวหรือครูสังคมสงเคราะห์

ครูผู้สอน ครูฝ่ายกิจกรรมนักเรียน เป็นต้น ในการร่างระเบียบนั้นจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมระดับชั้นของนักเรียน

กล่าวโดยสรุปโรงเรียนโสตศึกษาเป็นโรงเรียนที่มีลักษณะคล้ายกับการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ เพราะมีการอยู่ร่วมกันทั้งครู นักเรียน โดยครูเป็นทั้งผู้สอนตามหลักสูตรในเวลากลางวัน และเป็นพ่อ-แม่ผู้ปกครองคอยอบรมสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติ การปฏิบัติตัวตามกฎระเบียบต่าง ๆ ในเวลาหลังเลิกเรียนแล้ว ในโรงเรียนโสตศึกษาจะมีการจัดระบบการปกครอง กิจกรรมเสริมสร้างการปกครองและระเบียบต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ซึ่งมีความละเอียด มีระบบระเบียบกว่าโรงเรียนโดยทั่ว ๆ ไป

ขอบข่ายการจัดกิจกรรมงานกิจการนักเรียน

มิลเลอร์ และบรินซ์ (Miller, & Jodith, 1977, p. 11) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับขอบข่ายงานกิจการนักเรียนนักศึกษาว่า ควรมีพื้นฐานอยู่บนความเชื่อมั่น 4 ประการ คือ

1. ความเชื่อมั่นในเอกลักษณ์บุคคลและคุณค่าในความเป็นมนุษย์ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด จึงจำเป็นต้องช่วยให้นักเรียนนักศึกษาแต่ละคนได้พัฒนาไปถึงขีดสุดความสามารถของแต่ละคน
2. ความเชื่อมั่นในความเสมอภาคของความคิดและความรู้สึกในการทำงานหรือทำกิจกรรมว่า สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถแยกจากกันได้ งานด้านกิจการนักเรียนนักศึกษาจึงควรให้ความสนใจในคุณค่าของความเป็นคนอย่างเท่าเทียม
3. ความเชื่อมั่นว่าโลกนี้มีไว้สำหรับมนุษยชาติทุกคน มีสิ่งคมสำหรับเขา มีชีวิต ครอบครัว และอาชีพที่มนุษย์ทุกคนต้องทำ จึงเป็นหน้าที่หลักของฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษาในการที่จะช่วยให้นักเรียนนักศึกษา โดยเฉพาะวัยรุ่นได้ปรับความต้องการและสามารถช่วยตนเองได้ เพื่อเขาเหล่านั้นจะได้เจริญเติบโตและพัฒนาบุคลิกภาพได้อย่างเต็มขีดความสามารถในบทบาทด้านนี้
4. ความเชื่อมั่นว่าอะไรก็ตามที่แต่ละบุคคลรวบรวมได้จากประสบการณ์ของเขาจะทำอะไรได้ทันเวลา ทันต่อเหตุการณ์เสมอ

เสริมวิทย์ ศุภเมธี (2531, หน้า 176) ได้กำหนดขอบข่ายลักษณะงานของฝ่ายกิจการนักศึกษา มีงานใหญ่ ๆ 2 ส่วน คือ

1. งานที่เสริมการเรียนในหลักสูตร เช่น การจัดบรรยากาศในสถานศึกษา จัดบริการ จัดสวัสดิการ จัดสภาพแวดล้อม ให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีงามคือ ให้สนองครบถ้วนตามกระบวนการของหลักสูตร เช่น การจัดหาทุนให้นักศึกษาที่ยากจน การจัดโครงการอาหารกลางวัน ฯลฯ
2. งานในส่วนที่หลักสูตรไม่สามารถจะครอบคลุมได้ครบถ้วน หน้าที่ของฝ่ายกิจการนักศึกษาจะต้องจัดกิจกรรม เพื่อให้เต็มเต็มในส่วนที่หลักสูตรไม่ได้กำหนดไว้ หรือในสิ่งที่เกิดขึ้นมา

ในขณะที่สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป

รีมีเดียส (Remedious, 1955, p. 16) ได้แจกแจงชนิดของงานจากผลการวิจัยของเขาว่า งานฝ่ายกิจการนักศึกษา มีดังต่อไปนี้ การให้บริการคำปรึกษาหารือก่อนเข้าเรียน การประชุมพิเศษ บริการให้คำปรึกษาระหว่างศึกษา บริการซ่อมเสริม บริการสุขภาพ บริหารหอพักและอาคาร การจัดกิจกรรมนักศึกษา บริการช่วยเหลือด้านการเงินและหางานทำ กิจกรรมทางศาสนา วินัยนักศึกษา การเก็บประวัตินักศึกษา และการวิจัยและประเมินผล

การปฏิบัติงานกิจการนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

โรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงาน กิจการนักเรียน เพื่อเป็นเกณฑ์มาตรฐานการประเมินการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ไว้ 6 ด้าน (กรมสามัญศึกษา, 2540, หน้า 6) ดังนี้ การวางแผนงานกิจการนักเรียน การบริหารงานกิจการนักเรียน การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การป้องกันและการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และการประเมินผลงานกิจการนักเรียน

การวางแผนงานกิจการนักเรียน

การวางแผนงานกิจการนักเรียน เป็นหน้าที่งานบริหารที่สำคัญ เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายกิจการนักเรียน และคณะกรรมการฝ่ายกิจการนักเรียนทำการตัดสินใจไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนที่จะกระทำในอนาคต

กรมสามัญศึกษา (2532ข, หน้า 9) ได้กำหนดขอบข่ายการวางแผนงานกิจการนักเรียนไว้ดังนี้

1. รวบรวมและจัดทำระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัยในการปกครองนักเรียน ประกอบด้วย การจัดทำระเบียบขึ้นในโรงเรียน จัดทำเอกสารคู่มือนักเรียน และเผยแพร่ระเบียบข้อบังคับในการปกครองนักเรียน ให้นักเรียน ผู้ปกครอง และครู-อาจารย์ทราบ
2. การจัดสายงานฝ่ายกิจการนักเรียน ประกอบด้วย การแต่งตั้ง ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายกิจการนักเรียน คณะกรรมการฝ่ายกิจการนักเรียน งานหัวหน้าคณะ หรือหัวหน้าระดับชั้น งานอาจารย์ที่ปรึกษา งานกิจการนักเรียน (กรรมการนักเรียน) และงานคณะกรรมการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา
3. ทำแผนงานและโครงการประกอบด้วยงาน แผนงาน โครงการ ปฏิทินปฏิบัติงาน

และการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

4. รวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วยงานทะเบียน พฤติกรรมนักเรียน หลักฐานการติดต่อผู้ปกครอง หลักฐานการลงโทษนักเรียน หลักฐานการให้รางวัล หลักฐานการแก้ปัญหานักเรียน และหลักฐานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฝ่ายกิจการนักเรียน

วินัย แสนมณี (2531, หน้า 106) ได้สรุปว่า การวางแผนงานมีปัญหาตั้งแต่การจัดเตรียม การวางแผน ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ ขั้นติดตาม ควบคุม และประเมินผล รวมทั้งการปรับแผน เป็นปัญหาทั้งในด้านความไม่เหมาะสม ไม่ชัดเจน และมีปัญหาอยู่ในระดับมากทุกด้าน

อนันต์ เกตุวงศ์ (2534, หน้า 10-11) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวางแผนดังนี้ คือ การป้องกันมิให้เกิดปัญหาในอนาคต ทำให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานมีความมั่นใจ ทำให้งานมีความเป็นไปได้ การวางแผนก่อให้เกิดความประหยัด ทำให้มีการเลือกวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุด ก่อนจะนำไปใช้ อาจจะมีการทดลอง ประเมินผล และทดสอบผลดีผลเสียแล้ว ก่อให้เกิดความสะดวกและง่ายในการบริหาร ป้องกันปัญหาทางด้านโครงสร้างและบริหาร และการวางแผนทำให้เกิดขวัญและความรับผิดชอบสูง

ประทุม รอดประเสริฐ (2533, หน้า 129) ได้กล่าวว่า กระบวนการวางแผนมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้ คือ ขั้นกำหนดเป้าประสงค์ ขั้นการค้นหาโอกาส และพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางปฏิบัติ ขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุด และการกำหนดวัตถุประสงค์ และขั้นการตรวจสอบทบทวนแผน นอกจากนี้ขั้นตอนของกระบวนการวางแผนยังประกอบด้วย การสร้างสมมุติฐาน ขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นพัฒนากลยุทธ์ ขั้นการกำหนดเป้าหมาย ขั้นการกำหนดรายงานการปฏิบัติงาน ขั้นการสนับสนุนการใช้แผน และขั้นการปฏิบัติกับกลุ่มข้อมูลย้อนกลับ

สรุป การวางแผนงานกิจการนักเรียนเป็นกระบวนการบริหารที่มีความสำคัญ เพราะเป็นการเตรียมการสำหรับการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน ผู้บริหารควรให้ความสนใจ ให้ความสำคัญสามารถในการวางแผน ปรับแผนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ มาตราอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นสมาชิกที่ดีของชาติ ส่วนปัญหาการวางแผนงานกิจการนักเรียน คือ กระบวนการวางแผนไม่เหมาะสม ไม่ชัดเจน สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาการวางแผนงานกิจการนักเรียนในประเด็นสำคัญ คือ การวางแผนงานกิจการนักเรียน การบริหารงานกิจการนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และการประเมินผลงานกิจการนักเรียน

การบริหารงานกิจการนักเรียน

กรมสามัญศึกษา (2530, หน้า 29) ได้ให้ความหมายการบริหารงานกิจการนักเรียนไว้ว่าเป็นการจัดองค์กรบริหารของฝ่ายกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งจะต้องคำนึงถึงขนาดของโรงเรียนว่าเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง หรือใหญ่ เพื่อให้การดูแลการบริหารงานด้านนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและทั่วถึง อันจะก่อให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่ด้านความประพฤติ โดยจัดให้มีการป้องกันแก้ไข และพัฒนาพฤติกรรมให้มีคุณสมบัติตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรและแผนการศึกษาแห่งชาติ การจัดองค์กรบริหารงานกิจการนักเรียนที่เสนอเป็นเพียงข้อเสนอแนะอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้โรงเรียนนำไปปรับใช้ได้เหมาะสมกับสภาพและขนาดของโรงเรียนเพียง 2 แบบ คือ

1. การจัดองค์กรกิจการนักเรียนแบบระดับชั้น หมายถึง การจัดองค์กรกิจกรรมโดยแบ่งนักเรียนตามระดับชั้นเรียน เช่น ม.1, ม.2 ต่อไปจนถึง ม.6 ในแต่ละระดับ และจัดให้มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนในห้องนั้น ๆ ห้องละ 1-2 คน ถ้ามีหลายห้องเรียนอาจแต่งตั้งครูที่สอนในระดับนั้นเป็นหัวหน้าระดับเพื่อแบ่งหน่วยงานให้ย่อยลงไปและมีผู้ดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงในแต่ละระดับ นอกจากจะบริหารงานตามสายงานแล้ว อาจแต่งตั้งคณะกรรมการระดับชั้นโดยมีครูหัวหน้าระดับ ครูที่ปรึกษาและครูอื่น ๆ ตามความเหมาะสมเป็นกรรมการ เพื่อให้การปฏิบัติงานในระดับสนองนโยบายของโรงเรียน ส่วนการกำหนดนโยบายบริหารงานกิจการนักเรียน ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบงานผ่านผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายกิจการนักเรียน

การจัดรูปองค์กรกิจการนักเรียนแบบคณะ เป็นการจำลองชีวิตจริงในสังคมที่มีคนต่างวัยและต่างเพศอยู่ร่วมกัน นักเรียนรุ่นพี่ช่วยดูแลทุกข์สุขของน้อง ปลุกฝังความรับผิดชอบ ฝึกความเป็นผู้นำ ผู้ตาม มีความรัก ความสามัคคี ความเสียสละเพื่อส่วนรวม เกิดความกระตือรือร้นทำความดี และมีความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้กิจกรรมทุกอย่างต้องอยู่ภายใต้การดูแลของครูที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด บุคลากรของแต่ละคณะประกอบด้วย ครู-อาจารย์ที่เป็นหัวหน้าคณะ รองหัวหน้าคณะ ครูที่ปรึกษาและนักเรียน ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะการปกครองนักเรียนโดยจัดนักเรียนออกเป็นคณะ เป็นการจัดรูปการปกครองที่เปรียบเหมือนการจำลองชีวิตจริงในสังคมที่มีคนต่างวัย ต่างเพศ ต่างประสบการณ์อยู่ร่วมกัน มีโอกาสได้ฝึกการใช้ชีวิตจริงอยู่ร่วมกันในสังคมปกติ นักเรียนได้มีโอกาสฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รุ่นพี่จบการศึกษาไปแล้วรุ่นน้องสามารถรับช่วงงานต่อได้ เป็นการแบ่งเบาภาระของครูที่ปรึกษาได้เป็นอย่างดี จุดอ่อนของการจัดแบบนี้ คือนักเรียนรุ่นน้องมีโอกาสดูแลความเป็นผู้นำได้ และในกรณีโรงเรียนสหศึกษาพึงระมัดระวังความสัมพันธ์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่อาจเกินขอบเขต เพราะนักเรียนมีโอกาสใกล้ชิดจากการทำกิจกรรมร่วมกัน

กรมสามัญศึกษา (2532ก, หน้า 47-48, 2532ข, หน้า 20) ได้กำหนดขอบข่ายงานไว้ ดังนี้ การกำหนดสายงานกิจการนักเรียน การทำแผนภูมิสายงานกิจการนักเรียน การจัดทำพรรณนางาน สายงานกิจการนักเรียน การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบครบทุกงานตามแผนภูมิของโรงเรียน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ และการรักษาความสงบเรียบร้อยในโรงเรียน

ความหมาย การรักษาความสงบเรียบร้อยในโรงเรียน หมายถึง การจัดให้ครู-อาจารย์ ดูแลนักเรียน ในเรื่องความปลอดภัย การออกนอกบริเวณโรงเรียน และความประพฤติ (กรมสามัญศึกษา, 2532ข, หน้า 20)

แนวทางการดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อยในโรงเรียน เมื่อนักเรียนมาอยู่ในโรงเรียน โรงเรียน จะต้องจัดกิจกรรมดูแลและคุ้มครองนักเรียนให้อยู่ร่วมกันด้วยความสงบเรียบร้อยและปลอดภัย กิตติมา ปริัติดิลก (2532, หน้า 183) ได้เสนอแนะว่าการที่จะทำให้นักเรียนอยู่ร่วมกันด้วยความสงบและปลอดภัย โรงเรียนควรมีวิธีการดังนี้ ให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย พยายามป้องกันหรือขจัดสิ่งที่เป็นภัย แก่นักเรียน การป้องกันเพลิงที่อาจเกิดขึ้นได้ในโรงเรียน และการป้องกันอุบัติเหตุจากการขนส่งและการจราจร

นอกจากนี้ กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2531, หน้า 402-407) ได้เพิ่มเติมว่า การรักษาความปลอดภัย ที่ดีในโรงเรียนจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่าย ทั้งทางโรงเรียนและชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนต้องให้ความสนใจเรื่องนี้อย่างจริงจัง บริเวณที่มีความจำเป็นที่จะให้ความสนใจในการรักษาความปลอดภัย มีดังนี้ อาคารและบริเวณอาคาร สนามต่าง ๆ ภายในบริเวณโรงเรียน การจัดการจราจรภายในโรงเรียน และระบบการติดต่อสื่อสารภายในและภายนอกโรงเรียน

การรักษาความสงบเรียบร้อยในโรงเรียน โรงเรียนจะต้องพยายามหาวิธีการให้นักเรียนได้เข้าใจถึง ประโยชน์ของระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม และวินัยปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย นอกจากนี้โรงเรียนต้องให้ความสำคัญเรื่องสวัสดิภาพและความปลอดภัยของ นักเรียนทุก ๆ ด้าน เพื่อให้นักเรียนรู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกของโรงเรียนและเต็มใจปฏิบัติตามแนวทางที่ โรงเรียนกำหนดไว้

การปฏิบัติงานด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในโรงเรียนมัธยมศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่า ที่ควร เนื่องจากได้รับความร่วมมือในการสอดส่องดูแลนักเรียนจากครู-อาจารย์น้อย เป็นเหตุให้นักเรียนขาด วินัย ทำให้เกิดปัญหาตามมา นอกจากนั้นอุปกรณ์และเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ

พนัส หันนาคินทร์ (2531, หน้า 23-24) กล่าวว่า กระบวนการบริหารประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. การวางแผน (Planning) การวางแผนแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ การวางแผนระยะ ยาว การวางแผนระยะสั้น และการวางแผนปฏิบัติการเร่งด่วนให้ทันเหตุการณ์ที่ต้องการเร่งรีบแก้ไข

2. การจัดองค์การ (Organizing)

3. การอำนวยการ (Directing)

กรมสามัญศึกษา (2535, หน้า 10) อธิบายการบริหารงานองค์ประกอบนี้มุ่งประเมินกระบวนการ (Process) การปฏิบัติงานและการสนับสนุนส่งเสริม ได้แก่

1. การบริหารงานทั่วไป

1.1 มีแผนภูมิและรายละเอียดแสดงโครงสร้างการปฏิบัติงาน

1.2 มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้บริการ

2. การกำกับติดตาม

2.1 มีการกำหนดบุคลากรในการกำกับติดตาม

2.2 มีระบบการกำกับติดตาม

2.3 มีการประชุมเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา

3. สนับสนุนส่งเสริม

3.1 มีระบบการนิเทศภายในโรงเรียน

3.2 มีการพัฒนานุเคราะห์ และสร้างขวัญกำลังใจด้วยวิธีการต่าง ๆ

3.3 มีการสนับสนุนด้วยงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์

4. มีการสรุปรายงาน

4.1 มีเอกสารรายงานผลการปฏิบัติงาน

สรุป การบริหารงานกิจการนักเรียน เป็นการจัดให้ครู-อาจารย์ในโรงเรียนปฏิบัติงานกิจการนักเรียนตามวัตถุประสงค์ของแผนที่ได้กำหนดไว้ อาจจะเป็นการจัดองค์ประกอบนักเรียนแบบระดับชั้นหรือการจัดการปกครอง แบบคณะ มีการสนับสนุนกำลังเงิน วัสดุอุปกรณ์ โดยใช้กระบวนการบริหารอันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยการ และการควบคุมงาน เพื่อให้งานกิจการนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและจัดปัญหาที่มีอยู่ให้ลดลง ส่วนการรักษาความสงบเรียบร้อยในโรงเรียนเป็นการจัดให้ครูอาจารย์ดูแลนักเรียนในเรื่องความปลอดภัย การออกนอกบริเวณโรงเรียน และความประพฤติ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาค้นคว้าปัญหาการปกครองนักเรียนในประเด็นต่อไปนี้

1. การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ

2. การประสานงานฝ่ายกิจการนักเรียน

การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม

การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย

การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัยนับว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะวินัยเป็นสิ่งสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ทางสังคมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย โรงเรียนจึงจะต้องแนะแนวทางให้นักเรียนสามารถประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีวินัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีวินัยในตนเองซึ่งถือว่าเป็นยอดปรารถนาของสังคม

ความหมายของวินัย

คำว่า "วินัย" (Discipline) มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

รุ่งทิวา จักรกร (2526, หน้า 13) ให้ความหมายวินัย หมายถึง ระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้เป็นแนวทางของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีระเบียบ

พนัส หันนาคินทร์ (2531, หน้า 292) ให้ความหมายวินัย หมายถึง มาตรการที่สร้างขึ้นเพื่อให้สมาชิกในสังคมต้องปฏิบัติตามข้อบังคับที่แต่ละสังคมได้กำหนดไว้ มาตรการเช่นนี้อาจจะเป็นทั้งการส่งเสริมให้กระทำความดี หรือให้ปฏิบัติตามข้อบังคับ หรืออาจเป็นการลงโทษเพื่อให้หักห้ามการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับหรือการกระทำไม่ดีก็ได้

จากความหมายของวินัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า วินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับของสังคม ดังนั้นการเสริมสร้างวินัยให้นักเรียนจึงควรครอบคลุมถึงการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ให้นักเรียนสามารถประพฤติอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับของโรงเรียนและสังคมได้อย่างเหมาะสม

สาเหตุที่นักเรียนขาดวินัย

จากการศึกษาค้นคว้าและวิจัยของ เซาว์น มณีวงษ์ (2533, หน้า 170-174) พบสาเหตุที่นักเรียนขาดวินัยดังต่อไปนี้

1. ตัวนักเรียนเอง เช่น ร่างกายผิดปกติ ความพิการ สุขภาพอ่อนแอ ขาดความอบอุ่น ขาดการเอาใจใส่ ตลอดจนสติปัญญาไม่ดี เป็นต้น
2. กลุ่มเพื่อนนักเรียน เช่น เพื่อนฝูงชักชวนกันก่อการวิวาทหรือสร้างบรรยากาศตึงเครียดเกิดขึ้นในโรงเรียน
3. โรงเรียน เช่น ปัญหาจากครู-อาจารย์ อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไม่ดี กฎระเบียบของโรงเรียน เป็นต้น
4. ทางบ้านหรือสิ่งแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่ เช่น ทางบ้านมีภูมิหลังไม่ดี สังคมรอบ ๆ บ้านไม่ดี เป็นต้น
5. สภาพสังคมในส่วนของบ้านเมืองอยู่ในสภาพไม่ดี ก็มีผลทำให้เด็กเรียนพลอยไม่ดี ขาดวินัยไปด้วย

ประเภทของพฤติกรรมผิดวินัยของนักเรียน เกี่ยวกับพฤติกรรมผิดวินัยของนักเรียน มีผู้แบ่งไว้ 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมผิดวินัยในห้องเรียน เช่นคุยกัน เหม่อลอย หยอกล้อกัน ทำงานอื่นขณะครูสอน ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น ลุกจากที่นั่งบ่อย ๆ และนอนหลับ เป็นต้น
2. พฤติกรรมผิดวินัยโดยทั่วไป เช่น แต่งกายไม่เรียบร้อย เข้าแถวไม่เป็นระเบียบ มาโรงเรียนสาย ขาดเรียน ไม่ทำเวร ทะเลาะวิวาท เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับครู

โกลด์ รีนเวย์ (2528, หน้า 99) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับครูในการเสริมสร้างวินัยแก่นักเรียน ดังนี้

1. ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยนั้น ครูควรเน้นถึงการให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด
2. เมื่อพบนักเรียนทำผิดวินัย ต้องตักเตือนแก้ไขให้ถูกต้องทันที
3. ต้องอบรมชี้แนะให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในตนเอง เพราะวินัยที่เกิดจากใจที่นักเรียนยอมรับยอมนำไปปฏิบัติได้ดีกว่าวินัยที่ต้องฝึกทำเพราะบังคับ
4. การอบรมทางวินัยต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและตลอดไป
5. ควรมีการยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีวินัย เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนอื่น

การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีคุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งที่ดีงาม ควรจะต้องปลูกฝังหรือพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าของคุณธรรมและจริยธรรมเหล่านั้น แล้วนำไปใช้ในการปฏิบัติตนเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของสังคม และประเทศชาติต่อไป ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมไว้ดังนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524, หน้า 2) ให้ความหมายจริยธรรม หมายถึง ลักษณะทางสังคมมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเทศต่าง ๆ ด้วย ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ ลักษณะที่สังคมต้องการให้อยู่ในสมาชิก เป็นสิ่งที่สังคมชมชอบให้การสนับสนุน เห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้อยู่ในสมาชิก เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษ หรือพยายามกำจัด เห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูงคือผู้ที่มีลักษณะประเภทแรกมาก และประเภทหลังน้อย

สรุป การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม และจริยธรรมเป็นการพัฒนานุคลิกภาพอย่างหนึ่ง กระบวนการส่งเสริมพัฒนามีขั้นตอนสำคัญ คือ การสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้น ให้ความรู้หรือความคิดรวบยอด และส่งเสริมให้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ส่วนในการเสริมสร้างวินัยให้นักเรียน ต้องศึกษาสาเหตุแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง โดยอาศัยหลักการสำคัญ คือ การป้องกัน การควบคุม การแก้ไข การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน

การป้องกันและการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน

การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน เพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้นจนกลายเป็นนิสัยและจะต้องเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศ ในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจะต้องได้รับความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งผู้ปกครองนักเรียนอย่างใกล้ชิด

ความหมายของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

กรมสามัญศึกษา (2530, หน้า 5) ได้ให้หลัก 2 ประการในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม คือ

1. หลักการควบคุม คือการที่โรงเรียนใช้กฎระเบียบข้อบังคับ เป็นเครื่องมือควบคุมพฤติกรรมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนให้เป็นไปตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ เมื่อมีผู้กระทำความผิดไปจากข้อตกลงจะมีการลงโทษตามที่โรงเรียนกำหนดไว้ คือตั้งแต่ว่ากล่าวตักเตือนหรือเขียนตักเตือน
2. หลักการพัฒนาส่งเสริม คือการที่โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยอาศัยทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมหรือกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่าง ๆ มีประโยชน์ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความถนัด ความสามารถพิเศษ ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าเป็นมีคุณค่า และมีแรงจูงใจที่จะประพฤติดี

กรมสามัญศึกษา (2532ก, หน้า 50) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หมายถึง การแต่งกายผิดระเบียบ กิริยามารยาทไม่เรียบร้อย การไม่ตรงต่อเวลา ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ความเกียจคร้าน ความแตกสามัคคี การพึ่งยา การหนีเรียน ความประพฤติด้านชู้สาว การเที่ยวกลางคืน การเล่นเกมพนัน การทะเลาะวิวาท การดักขโมย ความหยาบคายและก้าวร้าว การทำลายทรัพย์สิน การมั่วสุมในสถานที่ไม่สมควร ความไม่สะอาด การไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร การพกอาวุธ เป็นต้น

หลักการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

การปกครองนักเรียนที่ดีมีประสิทธิภาพต้องสามารถป้องกันมิให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมออกนอกกลุ่มนอกทาง โรงเรียนต้องมีวิธีการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนให้เป็นผู้มีความประพฤติตามค่านิยมของสังคมไทย และจะต้องสามารถส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีให้พัฒนายิ่งขึ้น ได้มีผู้วางหลักการแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่เหมาะสมไว้ดังนี้

ปัญหาและสาเหตุของความประพฤติที่ไม่เหมาะสม

สาเหตุของความประพฤติที่ไม่เหมาะสมอาจแยกออกได้เป็น 3 ประการ คือ (กรมสามัญศึกษา, 2530, หน้า 1)

1. สภาพสังคม เช่น ความเปลี่ยนแปลงและความขัดแย้งในด้านค่านิยมต่าง ๆ เทคโนโลยี และวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่แพร่เข้ามา รวมทั้งสภาพทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบและ แข่งขันกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อความประพฤติของเยาวชนเป็นอันมาก
2. สภาพครอบครัวที่มีปัญหา เช่น สภาพบิดามารดา ต้องแยกกันอยู่ เนื่องจากความจำเป็นในด้านอาชีพ ความแตกร้างในครอบครัว การดิ้นรนเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้บิดามารดาไม่มีเวลาที่จะอบรมจิตใจบุตรธิดา
3. สภาพในโรงเรียน โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมและพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน แต่เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนมุ่งเน้นเนื้อหาวิชาและการจัดครูเข้าสอนก็จัดเป็นรายวิชา ครูแต่ละรายวิชาจึงต้องสอนนักเรียนเป็นจำนวนมาก ทำให้ครูรู้จักนักเรียนแต่ละคนไม่ถ่องแท้ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนส่วนใหญ่เป็นไปอย่างผิวเผิน การพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนจึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร

นอกจากนี้โรงเรียนกับผู้ปกครองยังขาดการประสานความร่วมมือ จึงทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่ทราบปัญหาของนักเรียนอย่างแท้จริง ที่มีผลกระทบต่อความประพฤติของนักเรียนในส่วนของการปกครองหรือการอบรมปณิษย์ที่โรงเรียน ส่วนมากทำอยู่ก็จะอยู่ในรูปของการฝึกอบรมให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ เป็นหลักการนำระเบียบข้อบังคับทางด้านการปกครองไปใช้ของแต่ละโรงเรียนมีการตีความเหลื่อมล้ำกันบางครั้งทำให้นักเรียนและครูเกิดปัญหาทางการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีปัญหามาจากทางบ้านอยู่แล้ว มีแนวโน้มที่สร้างปัญหายิ่งขึ้น

สรุป ครู – อาจารย์ ในโรงเรียนมีหน้าที่แก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน เพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้น จนกลายเป็นนิสัยและเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศ

โดยอาศัยหลักการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม คือ ให้เหตุผลชี้แจงให้เด็กเข้าใจ มอบงานให้รับผิดชอบ ปกครองด้วยความละมุนละม่อมด้วยตัวอย่างอันดี ส่งเสริมวินัยของตนเอง

การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

การที่จะพัฒนาสังคมหรือประเทศให้เป็นประชาธิปไตย โดยที่ประชาชนทุกคนมีจิตใจที่เป็นประชาธิปไตย จนกลายเป็นวิถีชีวิตประจำวันไปโดยอัตโนมัติเหมือนประเทศที่พัฒนาแล้ว จำเป็นที่ต้องปลูกฝังประชาธิปไตยตั้งแต่เยาว์วัย ทั้งนี้เพื่อให้ได้ประชาชนที่มีความเข้าใจและเห็นคุณค่าของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงในอนาคต

ความหมายของประชาธิปไตยพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน (2525, หน้า 501) กล่าวไว้ว่า ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ หรือการถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่

พนัส หันนาคินทร์ (2531, หน้า 117) กล่าวว่า นักรัฐศาสตร์ได้พิจารณาประชาธิปไตยใน 3 สถานะด้วยกัน คือ ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมคติ หรือในฐานะที่เป็นแนวคิดทางการเมือง ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบทางการเมือง และประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต ซึ่งความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับที่ สาโรช บัวศรี (อ้างในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528, หน้า 31) กล่าวไว้ และได้เรียกประชาธิปไตยทั้ง 3 สถานะนี้ว่า “องค์สามของประชาธิปไตย” โดยให้ความหมายไว้ดังนี้

1. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมคติ หมายถึง การศรัทธาและความเชื่อมั่นในสติปัญญา เหตุผล และความสามารถของมนุษย์ เทิดทูนอิสระภาพและเสรีภาพของมนุษย์
2. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมือง หมายถึง ระบบการเมืองที่ถืออำนาจเป็นของประชาชนหรือมาจากประชาชน รัฐบาลเป็นเพียงผู้ใช้อำนาจแทนประชาชนเท่านั้น และประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนแปลงรัฐบาลได้ โดยการเลือกตั้งที่มีกำหนดวาระ ถือว่าเป็นการปกครองประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน
3. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน หมายถึง การอยู่ร่วมกันปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพ ทั้งกายและวาจา ไม่ก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบ และทำประโยชน์เพื่อความผาสุกของส่วนรวมตลอดจนการใช้สติปัญญา และความสามารถในการแก้ปัญหาทั้งมวล

กล่าวโดยสรุป ความหมายของประชาธิปไตยแบ่งออกได้เป็น 3 สถานะ คือ ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมคติ ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมือง และประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต ซึ่งจำเป็นที่สถานศึกษาทุกระดับต้องปลูกฝังประชาธิปไตยแก่ผู้เรียน แต่

การให้ความสำคัญหรือการเน้นแต่ละระดับอาจจะแตกต่างกันตามความเหมาะสมของวัย

สรุป โรงเรียนมีบทบาทและความรับผิดชอบต่อการพัฒนานักเรียนในการดำเนินการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้นักเรียน เพื่อให้เป็นผู้เห็นคุณค่าของประชาธิปไตยในฐานะเป็นอุดมคติ เป็นระบบการเมือง เป็นวิถีชีวิต โดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นหลัก ในการปลูกฝังประชาธิปไตยแก่นักเรียนนั้น มุ่งให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยและสัมพันธภาพประชาธิปไตย ส่วนขั้นตอนที่สำคัญในการปลูกฝังคือ การให้ความรู้ การสร้างเจตคติ และการฝึกปฏิบัติ นอกจากนี้ การกระทำในรูปของกระบวนการกลุ่มและการปลูกฝังวิถีชีวิตประชาธิปไตย โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สนับสนุน เช่น กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน กิจกรรมชมรม ชุมนุม เป็นต้น ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้ากำหนดกรอบการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

การประเมินผลงานกิจกรรมนักเรียน

ความหมายของการประเมินผล

การประเมินผลงานเป็นงานที่สำคัญอันหนึ่งในกระบวนการวางแผน เพราะเป็นตัววัดและบอกให้ผู้วางแผน ผู้ปฏิบัติตามแผน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทราบผลของการปฏิบัติงานตามแผนหรือโครงการที่กำหนดขึ้น กรมสามัญศึกษา (2530, หน้า 314) สรุปว่าการประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบและวัดสิ่งที่แผนได้กำหนดไว้ในขั้นตอนของการวางแผน และเมื่อนำแผนไปดำเนินการแล้วสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามที่กำหนดและคาดหมายไว้เพียงใด โดยนำเอาผลที่วัดได้มาพิจารณาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแผนที่กำหนดไว้จึงจะทำให้รู้ได้ว่าสิ่งที่แผนต้องการกับผลที่เกิดขึ้นจริงนั้นตรงกันหรือแตกต่างกันเพียงใด ด้วยเหตุผลอะไรบ้าง เป็นเหตุผลจากปัจจัยนอกหรือภายในของแผนอย่างไร เพื่อจะนำไปพิจารณาและใช้ประกอบการตัดสินใจต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ในการประเมินผล

วินัย สมมิตร, สมัย รื่นสุข และสุนทร ศรีรักษา (2527, หน้า 95) ได้กล่าวว่าวัตถุประสงค์ในการประเมินผลมีดังนี้ คือ

1. เพื่อความก้าวหน้าของงานหรือโครงการ
2. เพื่อศึกษาข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน
3. เพื่อดูถึงประโยชน์ที่จะตกแก่องค์กรและสังคม
4. เป็นแนวทางพิจารณาผลการปฏิบัติงาน
5. เป็นแนวทางในการควบคุมและอำนวยการประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงาน

กระบวนการประเมินผล

กรมสามัญศึกษา (2532, หน้า 21) ได้กำหนดขอบข่ายงานการประเมินผลงานกิจการนักเรียนไว้ดังนี้

1. จัดให้มีกรรมการประเมินผล
2. จัดให้มีการวิเคราะห์ผลการประเมิน
3. นำผลการวิเคราะห์และประเมินไปใช้ปรับปรุงงาน

อุทัย หิรัญโต (2531, หน้า 286) ได้กล่าวถึงการประเมินผลมีขั้นตอน ดังนี้คือ

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการการประเมิน
2. กำหนดแบบที่จะใช้ในการประเมิน
3. กำหนดตัวบุคคลผู้ประเมิน
4. กำหนดวิธีการประเมิน
5. วิเคราะห์ผลและนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์

ประโยชน์ของการประเมินผลงานมีดังนี้คือ (อุทัย หิรัญโต, 2531, หน้า 286)

1. ทำให้ทราบว่าการบริหารหรือการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนหรือโครงการหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะนำไปสู่การศึกษาข้อบกพร่องและแก้ไขต่อไป
2. ทำให้ทราบความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติงานว่ามีอยู่มากน้อยเพียงใด
3. ใช้ประโยชน์ในการพิจารณาความดีความชอบให้เป็นไปตามความเป็นธรรมและมีหลักเกณฑ์ โดยอาศัยผลการประเมินเป็นเครื่องวัดความสำเร็จในการทำงานของคน
4. ใช้ประโยชน์ในการเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้ายคนให้เหมาะสม
5. ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตัวบุคคล หรือกำหนดวิธีการฝึกอบรมให้ถูกต้องกับความจำเป็นการจัดให้มีการประเมินผลเป็นเครื่องจูงใจให้เจ้าหน้าที่แข่งขันกันทำงาน หรือใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่

สรุป การประเมินผลงานกิจการนักเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานกิจการนักเรียนอันจะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ทราบผลการปฏิบัติงานของฝ่ายกิจการนักเรียนว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด จึงจะสามารถช่วยแก้ไขเมื่อปัญหาเกิดขึ้น นอกจากนั้นยังจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ทั้งยังเป็นแรงจูงใจกระตุ้นในการปฏิบัติงานช่วยลดความขัดแย้งหากมีหลักการประเมินผลที่ดี ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้ากำหนดกรอบการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลงานกิจการนักเรียน

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. ประสบการณ์การทำงาน จากผลการวิจัยของบุคคลต่าง ๆ พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานเป็นตัวแปรที่สำคัญ อย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลแตกต่างกัน หรือมีผลที่ทำให้บุคคลมีความคิดแตกต่างกัน ดังนี้

ธงชัย สันติวงศ์ และชัยยศ สันติวงศ์ (2533, หน้า 54) กล่าวว่า ประสบการณ์การทำงานเป็นจำนวนของปริมาณประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงาน ประเมินโดยจำนวนและความหลากหลายของตำแหน่ง การบริหาร ดูแล รับผิดชอบ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานกับแต่ละตำแหน่ง เพื่อจะปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ประสบการณ์การทำงานเป็นปัจจัยหรือตัวแปรที่น่าสนใจและสำคัญยิ่ง เนื่องจากประสบการณ์เป็นผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร สอดคล้องกับ กันยา สุวรรณแสง (2536, หน้า 81-82) ที่ให้ความเห็นไว้ว่า ประสบการณ์ย่อมก่อให้เกิดความรู้ ความชำนาญ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทุกคนได้รับประสบการณ์ไม่เท่าเทียมกัน ผู้มีประสบการณ์มากกว่า จะเรียนรู้และปฏิบัติงานได้เป็นผลสำเร็จดีกว่าผู้มีประสบการณ์น้อยและประสบการณ์ทำให้คนรู้ว่าทำอะไรเป็นการเสี่ยง มีความกล้าเผชิญปัญหาได้ดี ทั้งช่วยพัฒนาความคิด สามารถเลือกทางเลือกได้ดี และพบว่าประสบการณ์เป็นปัจจัยช่วยให้การปฏิบัติงานดีขึ้น ดังนั้นการที่ครูมีประสบการณ์และปฏิบัติการสอนมานาน น่าจะมีทักษะและความชำนาญและนำความสามารถจากประสบการณ์มาปรับการดำเนินงานให้เกิดผลดีต่อหน่วยงานได้ ดังเช่นการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องหัวหน้าภาคกับผลสัมฤทธิ์ในงาน ที่ปรากฏผลออกมาว่า อายุราชการหรือการได้รับชี่สูงก็ยิ่งจะทำให้สามารถนำประสบการณ์มาช่วยดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงแก่หน่วยงานมากขึ้นเท่านั้น (สุจิตรา จรจิตร, 2532, หน้า 79-80) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของอรทัย อัครมานุเคราะห์ (2543) ได้วิจัยเรื่องความพึงพอใจการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราด พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันในปัจจัยกระตุ้นโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านลักษณะของงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านลักษณะของงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านสภาพแวดล้อมของการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สมร ทองน้อย (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ได้กำหนดตัวแปรเกี่ยวกับประสบการณ์ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมบริหารงานวิชาการของ

ผู้บริหารโรงเรียนแบบยึดบุคคลเป็นหลัก และผู้บริหารโรงเรียนแบบประสานผลประโยชน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประสบการณ์ทำงานเป็นจำนวนของปริมาณประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงาน ประเมินโดย จำนวนและความหลากหลายของตำแหน่ง การบริหารดูแลรับผิดชอบ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานกับ แต่ละตำแหน่ง เพื่อที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสบการณ์การทำงานเป็นปัจจัยหรือ ตัวแปรที่น่าสนใจและสำคัญยิ่ง เนื่องจากประสบการณ์เป็นผลกระทบต่อกิจกรรมของบุคคลใน องค์การ ประสบการณ์ทำให้บุคคลได้มีโอกาสได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจ มองเห็นปัญหาได้ชัดเจน ถูกต้องตามหลักความเป็นจริง ทำให้เกิดทักษะ และเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน ยิ่งมีประสบการณ์ การทำงานมากขึ้นเท่าใด ยิ่งส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานมากขึ้นเท่านั้น เพราะว่าประสบการณ์การทำงานเป็นการสะสมทักษะในการทำงานที่ดี ยิ่งปฏิบัติงานเป็นระยะเวลานานหรือมีความอาวุโสมากขึ้น เท่าใดก็จะพบว่ามีความรู้ ความสามารถและทักษะในการบริหารงานมากขึ้นเท่านั้น

2. สถานที่ตั้งของโรงเรียน สภาพสถานที่ตั้งของโรงเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2534, หน้า 58-60) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพขององค์การ ได้แก่ การมีทรัพยากรที่จำกัด ความคลุมเครือของกฎเกณฑ์ที่เข้มงวด การแข่งขันการมีข้อยกเว้นก่อให้เกิด ความ ขัดแย้งภายในบุคคล ซึ่งจะต้องเลือกตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และ กันยา สุวรรณแสง (2536, หน้า 96-102) ได้กล่าวว่า สภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อ คนในท้องถิ่นแตกต่างกัน เช่น ความกระตือรือร้น ความคิดสร้างสรรค์ ความขยันหมั่นเพียร ความ อุดหนุน ความทอดอวย การใช้สติปัญญา ความพึงพอใจ และจากการวิจัยของเปรมสุรีย์ เชื้อมทอง (2536, หน้า 140) พบว่า ระดับเศรษฐกิจของชุมชน และความเจริญของท้องถิ่นมีผลต่อประสิทธิ- ภาพของโรงเรียน ในแต่ละภูมิภาคจะมีลักษณะที่ตั้งถิ่นฐานความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมใน สังคม ค่านิยม ประเพณี จะมีความแตกต่างกัน ทำให้แบบแผนในการดำรงชีวิตตลอดจนการดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ เช่น สังคม การเมือง การปกครอง การบริหารเศรษฐกิจแตกต่างกันไป เป็นสิ่งที่ สมาชิกในสังคมนั้น ๆ ร่วมกันยึดถือ และกำหนดลักษณะการประพฤติของกลุ่มในสังคม ตลอดจน เป็นเสมือนมาตรการในการประเมินคุณค่าทางวัตถุ และพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ กันยา สุวรรณแสง (2536, หน้า 80-120) ที่กล่าวว่า สภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่นมีอิทธิพลทำให้ พฤติกรรมของคนในแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน เช่น ความกระตือรือร้น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความทอดอวย การใช้สติปัญญา และสภาพแวดล้อม เป็นสภาวะ การที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของสิ่งมีชีวิต และจากงานวิจัยของ คอย (Coy, 1972, p. 1313-A) ได้ ศึกษาทัศนคติของผู้ที่เป็นสมาชิกสถานักเรียน ผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสถานักเรียน ครูที่ปรึกษา

สถานักเรียน และครูใหญ่ต่อสถานักเรียน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษาทางภาคเหนือของรัฐอิริโซนา สหรัฐอเมริกา เพื่อจะเปรียบเทียบทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างของบทบาทหน้าที่ สถานที่ตั้งของโรงเรียนและขนาดของโรงเรียน ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม มีทัศนคติต่อการจัดสถานักเรียนแตกต่างกัน กลุ่ม ตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่า ควรปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างสถานักเรียน และครูใหญ่ให้ดีขึ้น นอกจากนั้นยังพบว่าครูใหญ่ไม่ค่อยทำประโยชน์ต่อสถานักเรียน และนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของสถานักเรียนด้วย ดังนั้นสถานที่ตั้งของโรงเรียนจึงเป็นตัวแปรที่น่าสนใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

กมล สารสมักร (2535) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานกับปัญหาการจัดกิจกรรมงานกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

1. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือปฏิบัติกิจกรรมงานกิจกรรมนักเรียน รวมทุกด้านและในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรขนาดโรงเรียนและประเภทของการสงเคราะห์ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติกิจกรรมงานกิจกรรม นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ขนาดต่างกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ส่วนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ประเภทต่างกัน มีระดับการปฏิบัติกิจกรรมงานกิจกรรมนักเรียนทุกด้าน และในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการประเมินผลงานกิจกรรมนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการปฏิบัติตามแผนงานกิจกรรมนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ประจำเขต มีระดับการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์โรคเรื้อน

2. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปัญหาการจัดกิจกรรมงานกิจกรรมนักเรียน รวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางและแต่ละด้านก็อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาตามตัวแปรขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ทุกขนาดมีปัญหารวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และในแต่ละด้านก็อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ขนาดกลางมีปัญหายุ่งอยู่ในระดับน้อย ส่วนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ประเภทต่างกัน มีปัญหา การจัดกิจกรรมงานกิจกรรมนักเรียน

รวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางและในแต่ละด้านก็อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ชาวเขาที่มีปัญหาระดับน้อยในด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการจัดหอนอน ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ประจำเขตการศึกษาที่มี ปัญหาระดับน้อยในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการจัด กิจกรรมงานกิจกรรมนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ประเภทต่างๆกัน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ ทั้งรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน

3. มีความสัมพันธ์ทางลบระหว่างการปฏิบัติกับปัญหาการจัดกิจกรรมงานกิจกรรม นักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ในด้านการปฏิบัติตามแผนงานกิจกรรมนักเรียนการจัดหอนอนและการประเมินผลงานกิจกรรมนักเรียน ส่วนด้านอื่นๆไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญสถิติ

คณิงนิจ นาสมใจ (2534 , หน้า 99-105) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานของฝ่ายกิจการนักศึกษา ของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตภาคเหนือ พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงาน ด้านการกิจกรรมของฝ่ายกิจการนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่โดยวิทยาลัยสังกัด กองวิทยาลัยเทคนิคมีปัญหาการปฏิบัติงานกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อและวิทยาลัยสังกัด กองวิทยาลัยอาชีวศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ ยกเว้น ด้านการให้ความร่วมมือกวดขันนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย การรณรงค์ เรื่อง การตรงต่อเวลา และการได้รับความร่วมมือจากครู-อาจารย์และผู้กิจกรรมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก

สุวิทย์ แสงวงศ์ (2538, หน้า 136-138) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาการปฏิบัติงานฝ่ายปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

1. การปฏิบัติงานฝ่ายปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการฝ่ายปกครอง ครูแนะแนว และ ครู - อาจารย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็พบว่าการปฏิบัติงานฝ่ายปกครองนักเรียนแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

2. การปฏิบัติงานฝ่ายปกครองนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อพิจารณาตามตัวแปรสถานภาพและขนาดของโรงเรียนพบว่า

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการฝ่ายปกครอง มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานฝ่ายปกครองนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าคณะกรรมการฝ่ายปกครองมีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานฝ่ายปกครองนักเรียนด้านการประเมินผลงานปกครองนักเรียน

อยู่ในระดับปานกลาง ด้านอื่น ๆ พบว่า ปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี ส่วนครูแนะแนวและครู – อาจารย์ มีทักษะโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน พบว่า ปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 บุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทักษะเกี่ยวกับฝ่ายปกครองของนักเรียน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี และทักษะของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางด้านการส่งเสริมการพัฒนานักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ว่าปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานฝ่ายปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ตามทักษะของผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการฝ่ายปกครอง ครูแนะแนว และครู – อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยภาพรวมเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการฝ่ายปกครอง ครูแนะแนว และครู – อาจารย์ มีทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติงานฝ่ายปกครองนักเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติงานฝ่ายปกครองนักเรียนมากกว่าคณะกรรมการฝ่ายปกครอง ครูแนะแนว และครู – อาจารย์

3.2 บุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ มีทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานฝ่ายปกครองนักเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และด้านการประเมินผลงาน ปกครองนักเรียน มีทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยในด้านการส่งเสริม การพัฒนานักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียนนั้น โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีการปฏิบัติงานมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ส่วนด้านการประเมินผลงานปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางมีการปฏิบัติงานมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

3.3 พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ 0.05 ในด้านการวางแผนงานปกครองนักเรียน ด้านการบริหารงานปกครองนักเรียน และด้านการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ถาวร วิชาผง (2540) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสตรีศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการวางแผนการปกครองนักเรียน โรงเรียนได้มีการรวบรวมและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับระเบียบวินัยในการปกครองเป็นคู่มือ จัดสายงานการปกครองนักเรียนในรูปคณะกรรมการจัดแผนงานและปฏิทินปฏิบัติงานตามนโยบายโรงเรียน มีปัญหาคือ บุคลากรบางคนไม่เข้าใจเรื่องการเขียนแผนงาน/โครงการ การเก็บข้อมูลสถิติไม่เป็นปัจจุบัน เนื่องจากมีเวลาน้อย บุคลากรมีงานอื่นที่ต้องปฏิบัติมาก โรงเรียนแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยจัดให้บุคลากรทุกคนมีภาระงานที่เหมาะสม และดำเนินการประชุมชี้แจงการเขียนแผนงาน/โครงการทุกแผนแก่บุคลากร
2. ด้านการบริหารงานปกครองนักเรียน โรงเรียนกำหนดสายงานปกครอง นักเรียนเป็น 5 งาน คือ งานระดับชั้น งานส่งเสริมวินัยและจริยธรรม งานรักษาความปลอดภัย งานสารวัตรนักเรียน และงานกิจการนักเรียน ออกคำสั่งโรงเรียนและคู่มือครูโดยกำหนดหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน มีการจัดรักษาความสงบเรียบร้อย ของโรงเรียนในรูปแบบของคณะดี ปัญหาในการปฏิบัติงานบางงานไม่สามารถดำเนินการตรวจตรา จับกุมเมื่อพบว่านักเรียนประพฤติผิดระเบียบวินัย การปฏิบัติหน้าที่เวรประจำวันไม่ครอบคลุมบริเวณโรงเรียน สาเหตุมาจากครู – อาจารย์ มีเวลาน้อยเกินไป แก้ไขปัญหาโดยการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบเมื่อพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตามแหล่งต่าง ๆ
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรมและจริยธรรมโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมประกวดห้องเรียนดีเด่น จัดประชุมอบรมเข้าค่ายตามแผนงาน / โครงการสำหรับนักเรียนใหม่ ให้ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ จัดให้มีกิจกรรมรักโรงเรียนด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จัดให้มีห้องสมุด หอสมุดวิชา จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยเผยแพร่ในวารสารสตรีศึกษา และมอบเกียรติบัตร หรือโล่รางวัลต่าง ๆ ปัญหาที่พบคือ การจัดกิจกรรมดำเนินไปไม่ทั่วถึงซึ่งเกิดจากงบประมาณมีน้อย ไม่เพียงพอ และของบสนับสนุนจากสมาคม ผู้ปกครอง และครูในโรงเรียน
4. ด้านการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน โรงเรียนจัดระบบสารสนเทศเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน จัดกิจกรรมครูที่ปรึกษาสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อสอบถามปัญหาและให้การอบรม แนะนำแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ประชุมผู้ปกครองนักเรียนใหม่ก่อนเปิดภาคเรียน จัดให้มีสารวัตรนักเรียนในการติดตามพฤติกรรมมีมาตรการตักเตือนความประพฤติและลงโทษ

ตามควรแก่กรณี ส่วนปัญหาที่พบก็คือการติดตามดูแลพฤติกรรมและการจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน นักเรียนขาดความเอาใจใส่ในการที่พบอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาทำหน้าที่สมบูรณ์ แก้ไขปัญหาโดยมอบหมายให้ฝ่ายปกครองติดตามผลปฏิบัติงานของครู - อาจารย์ที่ปรึกษา และประชุมแจ้งให้ครู - อาจารย์ทุกคนรับทราบ และมอบหมายให้ปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนอย่างเป็นธรรม

5. ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โรงเรียนจัดทำแนวปฏิบัติแผนงาน/โครงการ มีการเลือกตั้งคณะกรรมการห้องเรียน คณะกรรมการกิจกรรมต่าง ๆ และการเชิญวิทยากรมาบรรยาย ตลอดจนการเดินทางรณรงค์ให้ประชาชนไม่ขายสิทธิ์ขายเสียง มีปัญหาคือ นักเรียนไปใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้งบางส่วนเท่านั้น ปัญหาเกิดจากสาเหตุที่ไม่มีมาตรการ และแรงจูงใจ แก้ไขปัญหาโดยปรับแผนงาน/โครงการให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม สร้างมาตรการ แรงจูงใจ ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

6. ด้านการประเมินผลงานปกครองนักเรียน โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ ดำเนินการจัดทำเครื่องมือประเมินผลลักษณะต่าง ๆ จัดทำแบบฟอร์มจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผลการประเมินงานปกครองนักเรียนเพื่อนำเสนอผลการประเมินต่อผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากผู้รับผิดชอบมีเวลาในการดำเนินการน้อย แก้ไขปัญหาโดยการกระจายงาน และเปิดโอกาสให้ครู - อาจารย์ ทุกคนได้ทำงานเท่าเทียมกัน แล้วมอบหมายให้ผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญมาดำเนินงานด้านนี้

การวิจัยครั้งนี้ให้เห็นวงงบประมาณและบุคลากรเป็นตัวแปรสำคัญที่เป็นสาเหตุของปัญหา การปฏิบัติงานปกครองนักเรียน ผู้รับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ปกครองนักเรียน ควรเพิ่มงบประมาณ และบุคลากรให้เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน

จากข้อค้นพบดังกล่าวผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนโสตศึกษา ควรพิจารณาปรับปรุงการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนในด้านต่าง ๆ ให้มีการปฏิบัติมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อันจะเป็นการลดปัญหาการจัดกิจกรรมของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาได้อีกทางหนึ่งด้วย

งานวิจัยต่างประเทศ

บลัม (Blum, 1995) ได้วิจัยเกี่ยวกับการให้บริการแก่ผู้ที่จะเป็นครูในด้านการฝึกอบรม การมีระเบียบวินัยในชั้นเรียน: การสำรวจระดับชาติ ผลการวิจัยพบว่า การมีระเบียบวินัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องใหญ่และอยู่ในความสนใจของคนหลายระดับ ได้แก่ ครู ผู้บริหาร และชุมชน แม้จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในชั้นเรียน แต่ครูยังคิดว่าพวกคนยังขาดทักษะในการจัดการบรรยากาศใน ชั้นเรียน ร้อยละ 51 ของสถาบันการศึกษา ที่สำรวจมีการจัดหลักสูตรหรือวิชาว่าด้วยระเบียบวินัย ของนักเรียน โดยจัดระดับปริญญาตรี แต่ปรากฏว่ามีนักเรียนและครูเพียง 48

เปอร์เซ็นต์ เท่านั้นที่ต้องเรียนวิชาดังกล่าว ส่วนวิชาที่เปิดสอนเกี่ยวกับระเบียบวินัยในโรงเรียน ได้แก่ วิชาว่าด้วยประวัติความเป็นมาของระเบียบวินัย การควบคุมระเบียบวินัย ตลอดทั้งอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน

บรูค-ไคลน (Brooks-Klein, 1995) ได้วิจัยเกี่ยวกับการยืนยันเรื่องความขัดแย้งของครูกับความสัมพันธ์กับการสำรวจทัศนคติที่มีต่อเด็กนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การเรียนในชั้นกับระเบียบวินัยอยู่ในความสนใจของบุคลากรของสถานศึกษา และสาธารณชน จากผลการศึกษาวิจัย ทันทารินาลัย เทมเปิล พบว่า ระเบียบวินัยในโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อการปฏิบัติของครู ในการเข้มงวดทางด้านระเบียบวินัย สอดคล้องกับความคิดความเชื่อของครู การฝึกแก้ไขข้อขัดแย้งของครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาระเบียบวินัยในห้องเรียนของครู โดยการให้ครูสามารถกำหนดพื้นฐานเกี่ยวกับความประพฤติของครู และนักเรียน ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ครู จำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมในการแก้ปัญหาระเบียบวินัยของเด็ก

แอทวูด (Atwood, 1973, p. 4402-A) ทำการศึกษาเกี่ยวกับขอบข่ายของงานกิจการ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยนาซาเรน พบว่า งานที่อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายกิจการนักศึกษามีดังนี้ การคัดเลือกและสรรหานักศึกษาใหม่ การรับนักศึกษา การปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ การลงทะเบียน วิชาเรียน การให้คำปรึกษาและการแนะแนว การสอนซ่อมเสริม การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน การบริหารที่พักอาศัย การจัดให้มีกิจกรรมทางศาสนา การบริการสุขภาพอนามัย การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดให้มีสถานักศึกษา การบริการเกี่ยวกับการทดสอบ การบริหารด้านอาหารและการ นิเทศการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในประเทศไทย สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าจะน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหาร ครู – อาจารย์ โรงเรียนโสตศึกษาในประเทศไทย สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ ในการที่จะนำมาเป็นข้อมูลเพื่อแก้ไข และปรับปรุงการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในประเทศไทย สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการอย่างยิ่ง เป็นการศึกษาที่จะได้มองเห็นภาพชัดเจน และครอบคลุมโดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาจากครู – อาจารย์ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนโสตศึกษาในประเทศไทย สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ